

# **Έλα στη θέση μου!**

**Σειρά εργαστηρίων δεξιοτήτων  
για τα στερεότυπα και τις ανισότητες φύλου**

**Σεβαστή-Σοφία Ανθοπούλου**

Αθήνα  
Ιούνιος 2021



Ίδρυμα Λαμπράκη

*Έλα στη θέση μου!*  
*Σειρά εργαστηρίων δεξιοτήτων*  
*για τα στερεότυπα και τις ανισότητες φύλου*  
Συγγραφή: Σεβαστή-Σοφία Ανθοπούλου  
Εκδότης: Ίδρυμα Λαμπράκη  
Αθήνα 2021

## Περιεχόμενα

<b>Εισαγωγή</b> .....	4
Διδακτική Ενότητα 1 .....	5
<b>Οι επιλογές και τα όνειρά μου (Μέρος Α')</b> .....	5
Διδακτική Ενότητα 2 .....	7
<b>Σtereότυπα: Μεταξύ μας ειλικρίνεια</b> .....	7
Διδακτική Ενότητα 3 .....	13
<b>Σtereότυπα: Τι λένε οι «άλλοι/ες»;</b> .....	13
Διδακτική Ενότητα 4 .....	15
<b>Σtereότυπα: Η διάδοσή τους και η επιρροή τους στον άνθρωπο και στην κοινωνία</b> .....	15
Διδακτική Ενότητα 5 .....	20
<b>Τι ισχύει για τη γυναίκα στην Ελλάδα σήμερα;</b> .....	20
Διδακτική Ενότητα 6 .....	23
<b>Οι επιλογές και τα όνειρά μου (Μέρος Β')</b> .....	23
<b>Βιβλιογραφικές/Δικτυογραφικές αναφορές και προτάσεις</b> .....	26

# Έλα στη θέση μου!

## Εισαγωγή

Το «Έλα στη θέση μου! – Σειρά Εργαστηρίων Δεξιοτήτων» είναι μία πρόταση προσέγγισης των θεμάτων που συνδέονται με τα στερεότυπα φύλου, τα οποία δημιουργούν ανισότητες και διακρίσεις κυρίως σε βάρος των γυναικών. Απευθύνεται σε μαθήτριες και μαθητές των τριών τάξεων του γυμνασίου.

Το υλικό αυτό είναι μέρος του εκπαιδευτικού υλικού «Έλα στη θέση μου!», το οποίο αποτελεί ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα προσέγγισης βασικών ζητημάτων που συνδέονται με τις ανισότητες φύλου<sup>1</sup> στην Ελλάδα (όχι μόνο των στερεοτύπων), με στόχο να ενημερώσει και ευαισθητοποιήσει τους μαθητές και τις μαθήτριες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (γυμνάσιο και λύκειο). Το υλικό έχει τη μορφή οδηγού προς τον/την εκπαιδευτικό και περιλαμβάνει φύλλα εργασίας για τους/τις μαθητές/τριες. Η εφαρμογή του εξελίσσεται κανονικά μέσα σε 14-15 διδακτικές ώρες και ιδανικά προτείνεται να αξιοποιηθεί συνδυαστικά στο πλαίσιο των εργαστηρίων δεξιοτήτων και ως πρόγραμμα σχολικών δραστηριοτήτων ή/και σε όποιο άλλο πλαίσιο μπορεί ο/η εκπαιδευτικός να εξασφαλίζει ωφέλιμο χρόνο. Το «Έλα στη θέση μου!» στην ολοκληρωμένη εκδοχή του είναι διαθέσιμο [εδώ](#).

Για να επιτευχθούν οι στόχοι των προτεινόμενων εργαστηρίων δεξιοτήτων είναι σημαντικό αυτά να εφαρμοστούν, όπως περιγράφεται στον παρόντα οδηγό, να τηρηθεί η αλληλουχία των διδακτικών ενοτήτων και να αποφευχθεί η αποσπασματική τους εφαρμογή. Στο επίκεντρο της πρότασης αυτής βρίσκεται ο γόνιμος και δημοκρατικός διάλογος μεταξύ μαθητριών και μαθητών. Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού είναι του «διευκολυντή» (facilitator) – εμπυχωτή/τριας, ο/η οποίος/α θέτει τα εκάστοτε ερωτήματα/θέματα προς συζήτηση χωρίς να τοποθετείται ο/η ίδιος/α.

**Σκοπός** της σειράς δραστηριοτήτων που περιγράφονται στη συνέχεια είναι α) να προσεγγίσουν τα παιδιά την έννοια των στερεοτύπων φύλου και να αναστοχαστούν σχετικά με δικά τους στερεότυπα ή στερεότυπα στον περίγυρό τους και πώς τους/τις επηρεάζουν, β) να ενημερωθούν για τα δεδομένα σχετικά με τα θέματα ισότητας φύλου στην Ελλάδα σήμερα. **Απώτερος στόχος, μέσα από μια διαδικασία που θα τους δίνει τη δυνατότητα να πραγματευτούν τα εν λόγω θέματα σε μεγαλύτερη διάρκεια και έκταση, είναι να ενημερωθούν τα παιδιά -αγόρια και κορίτσια- σχετικά με τις υπαρκτές ανισότητες φύλου και να ευαισθητοποιηθούν ώστε να υιοθετήσουν στάσεις και συμπεριφορές που θα συμβάλουν στην άρση τους.**

---

<sup>1</sup> Η χρήση του «φύλου» σε αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα γίνεται με τη βιολογική έννοια της λέξης.

## Διδακτική Ενότητα 1

### Οι επιλογές και τα όνειρά μου (Μέρος Α')

Διάρκεια: 1 διδακτική ώρα

**Στόχος:** Διερεύνηση της αντίληψης και συνειδητοποίησης των παιδιών σχετικά με την επιρροή των στερεοτύπων φύλου στις επιλογές, τις φιλοδοξίες και τα όνειρά τους. Η διερεύνηση γίνεται τόσο από την/τον εκπαιδευτικό όσο και από το κάθε παιδί ατομικά. Η ενότητα αυτή αποτελεί μέρος της αξιολόγησης του συγκεκριμένου προγράμματος, καθώς θα επανέλθουν οι μαθητές και οι μαθήτριες στα υπό συζήτηση θέματα, κατά την προτελευταία διδακτική ενότητα, όταν θα έχουν σχεδόν ολοκληρώσει τη συγκεκριμένη σειρά συζητήσεων και δραστηριοτήτων.

Ο/Η εκπαιδευτικός μοιράζει σε όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες το ακόλουθο φύλλο εργασίας και τους ζητά να το συμπληρώσουν. Εξηγεί ότι δεν θα το παραδώσουν, αλλά είναι σημαντικό να το συμπληρώσουν με σοβαρότητα και ειλικρίνεια, χωρίς σε αυτή τη φάση να το συζητήσουν με τους/τις φίλους/ες τους. Στόχος είναι να κάνουν μια ενδοσκόπηση σχετικά με τις επιθυμίες, τα όνειρα και τις επιλογές τους. Θα πρέπει να το φυλάξουν γιατί θα επανέλθουν σε αυτό σε επόμενο μάθημα. Τους ενημερώνει ότι έχουν στη διάθεσή τους 20 λεπτά για να το συμπληρώσουν.

#### Φύλλο Εργασίας 1<sup>2</sup>: Εγώ και οι επιλογές μου

##### **Συμπλήρωσε τις προτάσεις που ακολουθούν**

1. Στα 40 μου χρόνια φαντάζομαι τον εαυτό μου να είναι.....
2. Από άποψη επαγγελματική αυτό που θέλω να κάνω στη ζωή μου είναι.....  
(Αν δεν έχεις αποφασίσει ακόμα, γράψε κάτι από αυτά που σκέφτεσαι να κάνεις)
3. Στην απόφασή μου για το τι θέλω να γίνω έπαιξαν ρόλο τα εξής: .....
4. Εκείνο που περιόρισε την επιλογή μου είναι ότι σκέφτηκα ότι θα πρέπει.....
5. Εκείνο/-α που νομίζω ότι με βοήθησε/αν να επιλέξω ελεύθερα αυτό που ονειρεύομαι να κάνω στη ζωή μου είναι.....

---

<sup>2</sup> Όλα τα φύλλα εργασίας παρουσιάζονται μέσα σε αυτόν τον οδηγό για να διευκολύνουν τη ροή της ανάγνωσης, αλλά επισυνάπτονται έτοιμα προς εκτύπωση (με τον απαραίτητο χώρο για να σημειώνουν οι μαθητές).

6. Γενικά, στις επιλογές μου (όχι μόνο στις επαγγελματικές, αλλά σε όλες, π.χ. διασκέδαση, συζητήσεις, ρούχα, παρέες, μουσική κ.ά.) αυτό που με απελευθερώνει ώστε να επιλέγω ελεύθερα είναι....

7. Γενικά, στις επιλογές μου αυτό που νιώθω ότι με περιορίζει είναι....

**Βάλε σε κύκλο την απάντηση της επιλογής σου και στη συνέχεια αιτιολόγησέ τη.**

8. Σε αυτό που θα κάνω επαγγελματικά, αν θέλω, μπορώ να φτάσω στην κορυφή.

Ναι  Όχι

Γιατί; .....

9. Όταν μεγαλώσω, μπορώ να είμαι ένας/μία από εκείνους/ες που παίρνουν τις αποφάσεις για το πώς ζούμε, δηλ. να βρίσκομαι είτε στην πολιτική είτε σε υψηλό επίπεδο στην οικονομία και την αγορά εργασίας, ώστε να συμμετέχω και να επηρεάζω τις αποφάσεις.

Ναι  Όχι

Γιατί; .....

10. Όταν μεγαλώσω, θέλω να είμαι ένας/μία από εκείνους/ες που παίρνουν τις αποφάσεις για το πώς ζούμε, δηλ. να βρίσκομαι είτε στην πολιτική είτε σε υψηλό επίπεδο στην οικονομία και την αγορά εργασίας, ώστε να συμμετέχω και να επηρεάζω τις αποφάσεις.

Ναι  Όχι

Γιατί; .....

Η/Ο εκπαιδευτικός ζητά από όσα παιδιά θέλουν να μοιραστούν με την τάξη τις απαντήσεις τους στις ερωτήσεις 3, 4, 5, 6 και 7.

Πάνω στο δικό του/της αντίτυπο του Φύλλου Εργασίας 1, ο/η εκπαιδευτικός σημειώνει τους παράγοντες που επηρεάζουν τις επιλογές ή φιλοδοξίες των παιδιών.

Ρωτά αν επηρεάζονται και άλλα παιδιά από τους ίδιους παράγοντες και τα ενθαρρύνει να μιλήσουν. Δεν σχολιάζει τίποτε θετικά ή αρνητικά και δεν θέτει ο/η ίδιος/α το θέμα του φύλλου αν αυτό δεν αναφερθεί. Φυλά το έντυπο με της σημειώσεις του/της ώστε να επανέλθει σε αυτό κατά την τελευταία διδακτική ενότητα.

## Διδακτική Ενότητα 2

### Στερεότυπα: Μεταξύ μας ειλικρίνεια

Διάρκεια: 1 διδακτική ώρα

**Στόχος:** Η κατανόηση της έννοιας των στερεοτύπων φύλου, η διερεύνηση της ατομικής σχέσης των μαθητών/τριών με αυτά, αλλά και της σχέσης των συνομηλίκων τους ίδιου φύλου με αυτά.

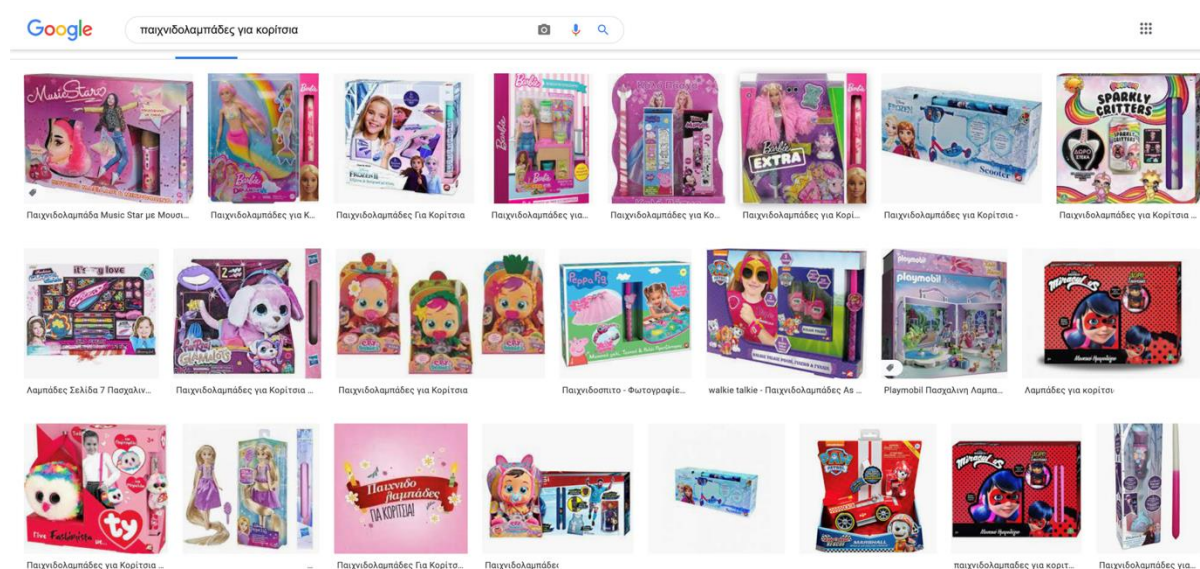
Στη διδακτική αυτή ενότητα τα παιδιά προσεγγίζουν το θέμα των στερεοτύπων φύλου μέσα από συζητήσεις που συνδέονται με βιώματα και με σχέδιά τους. Συνομιλώντας με παιδιά του ίδιου φύλου, επιδιώκεται να μοιραστούν τις σκέψεις τους σχετικά με επιλογές τους που είναι αποτέλεσμα στερεοτύπων.

Ο/Η εκπαιδευτικός εξηγεί στα παιδιά ότι σήμερα θα μιλήσουν για τα στερεότυπα φύλου. Για τον σκοπό αυτό, τους δίνει τον ακόλουθο ορισμό του τι είναι τα «στερεότυπα φύλου»:

**Τα στερεότυπα είναι** παγιωμένα κοινωνικά, πολιτισμικά πρότυπα ή ιδέες σύμφωνα με τα οποία οι άνθρωποι έχουν χαρακτηριστικά και ρόλους καθορισμένους και περιορισμένους από το φύλο τους. Θεωρείται ότι οι άνδρες και οι γυναίκες διαφέρουν τόσο ως προς τις ικανότητες να επιτυγχάνουν όσο και ως προς τις ικανότητες τους να σχετίζονται με τους άλλους και να εκφράζονται (Kite, Deaux, & Haines, 2008).

Τους εξηγεί ότι λίγο πολύ όλες και όλοι έχουμε στερεότυπα. Μάλιστα, με πολλά από αυτά μεγαλώνουμε στα σπίτια μας, στην κοινωνία μας, ακόμα και μέσα στο σχολείο μας. Ενδεικτικά παρουσιάζει η/ο εκπαιδευτικός τις τρεις αυτές εικόνες, προβάλλοντάς τις σε οθόνη και σχολιάζοντας, όπως παρακάτω:

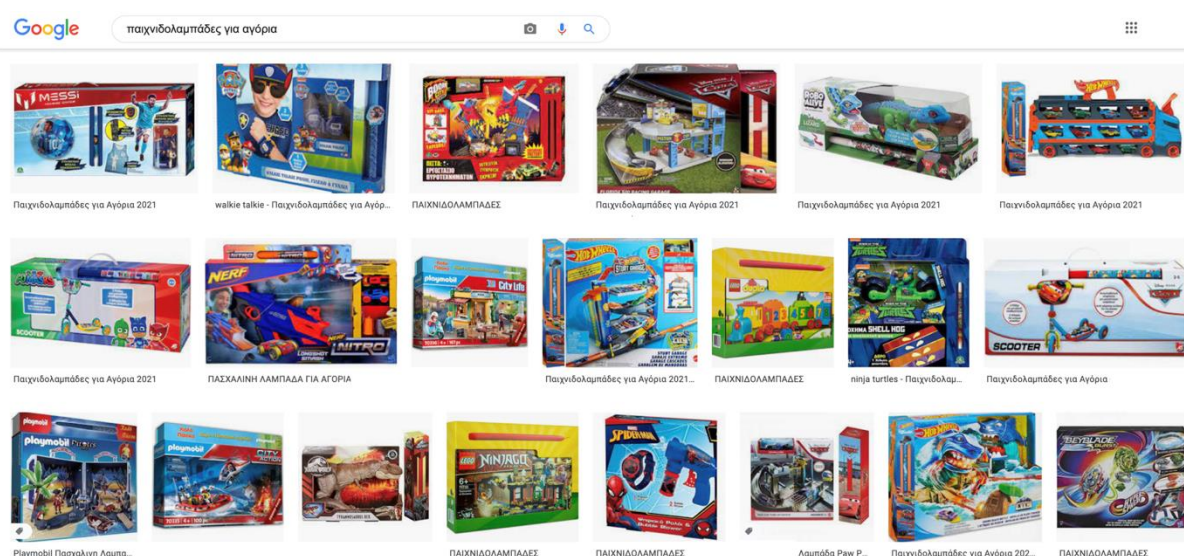
**Παιχνίδια κοριτσιών:** Αν κάνετε αναζήτηση στο google για «παιχνιδολαμπάδες για κορίτσια» θα σας βγάλει αποτελέσματα σαν αυτό (αποτέλεσμα αναζήτησης στις 9 Ιουνίου 2021):





Τα παιχνίδια για κορίτσια είναι ροζ και αστραφτερά και συνδέονται με την ομορφιά, με την φροντίδα (ενός μωρού, ζώου, καλλωπισμό του εαυτού κ.λπ.), με καλλιτεχνική δημιουργία, με την επιμέλεια της εξωτερικής εμφάνισης και την αισθητική. Στο μέσο κοριτσίστικο δωμάτιο κυριαρχούν αυτά τα παιχνίδια. Ένα κορίτσι που ενδεχομένως προτιμήσει να παίξει ποδόσφαιρο ή με αυτοκινητάκια θα χαρακτηριστεί ως «αγοροκόριτσο», λαμβάνοντας έτσι το μήνυμα ότι ξεφεύγει από το «κανονικό», από αυτό που πρέπει να είναι και από αυτό που πρέπει να κάνει.

**Παιχνίδια αγοριών:** Αν κάνετε αναζήτηση στο google για «παιχνιδολαμπάδες για αγόρια» θα σας βγάλει αποτελέσματα σαν αυτό (αποτέλεσμα αναζήτησης στις 9 Ιουνίου 2021):



Τα παιχνίδια των αγοριών είναι μπλε και αφορούν δράση, δύναμη και μαχητικότητα. Τα αγόρια μπαίνουν σε ρόλο ήρωα, με πολλές φορές, υπερφυσικές δυνάμεις. Τα παιχνίδια είναι μηχανικής φύσης (οχήματα, σιδηρόδρομοι, πολυεργαλεία, όπλα, ρομπότ κ.λπ.). Τα αγόρια παίζουν παιχνίδια για νικητές. Παίζοντας, δεν εκφράζουν τρυφερά συναισθήματα αγάπης. Δεν είναι σε ρόλο αδύναμου, δεν κλαίνει. Ένα αγόρι που μπορεί να έχει κλίση στις τέχνες, συχνά αναγκάζεται να την καταπιέσει ή να την κρατήσει κρυφή, γιατί δεν θεωρείται αρκετά «αρρενωπή» ως απασχόληση. Ένα αγόρι που δεν ενδιαφέρεται να παίξει με παιχνίδια από το φάσμα των «αγορίστικων», θα διστάσει να ζητήσει κάποιο που χαρακτηρίζεται ως «κοριτσίστικο» – ή μπορεί και αν το ζητήσει να του το αρνηθούν οι δικοί του – καθώς έτσι θα αμφισβητηθεί η «κανονικότητά» του.

Τα επαγγέλματα διδάσκονται **σε κάποια βιβλία** ξένων γλωσσών με εικόνες σαν αυτήν:



# JOBS

 <p>1. singer 2. doctor 3. farmer</p>	 <p>1. pilot 2. policeman 3. cook</p>	 <p>1. artist 2. fireman 3. clown</p>	 <p>1. vet 2. doctor 3. fisherman</p>	 <p>1. teacher 2. clown 3. postman</p>
 <p>1. pilot 2. doctor 3. baker</p>	 <p>1. fisherman 2. dancer 3. fireman</p>	 <p>1. farmer 2. vet 3. policeman</p>	 <p>1. dancer 2. vet 3. teacher</p>	 <p>1. cook 2. clown 3. butcher</p>
 <p>1. baker 2. farmer 3. teacher</p>	 <p>1. baker 2. clown 3. singer</p>	 <p>1. artist 2. vet 3. postman</p>	 <p>1. policeman 2. dancer 3. pilot</p>	 <p>1. butcher 2. singer 3. fireman</p>

Πρακτικά τα μόνα επαγγέλματα, στα οποία προβάλλεται γυναίκα είναι εκείνα της ζωγράφου, της μπαλαρίνας, της δασκάλας, της μαγείρισσας, τα οποία συχνά συμπληρώνονται και από εκείνα της νοσοκόμας, της γραμματέως, της αεροσυνοδού και της καθαρίστριας. Φαίνεται ότι ένα αγόρι που ίσως επιθυμεί να γίνει νηπιαγωγός κάνει κάτι λάθος, όπως και το κορίτσι που θα θελήσει να γίνει μηχανικός.

Όμως το σημαντικότερο είναι ότι από πολύ πολύ νωρίς τα αγόρια και τα κορίτσια εκτίθενται σε παραστάσεις και συμπεριφορές που τα προσανατολίζουν σε συγκεκριμένες στάσεις, προτιμήσεις, ενασχολήσεις και εντέλει επιλογές.

Κι ενώ παραδείγματα σαν αυτή τη σελίδα βιβλίου έχουν αρχίσει ευτυχώς να φθίνουν, καθώς γίνεται πλέον προσπάθεια τα σχολικά βιβλία και τα αναλυτικά προγράμματα να μην αναπαράγουν στερεότυπα με τόσο προφανή τρόπο, οι στερεοτυπικές αναφορές και προβολές εξακολουθούν να υπάρχουν τόσο σε βιβλία όσο και σε συμπεριφορές και στάσεις μέσα στο σχολείο και έξω από αυτό.

### **Εργασία σε ομάδες:**

Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουλέψουν σε ομάδες των έξι. Σε κάθε ομάδα θα μπαίνουν είτε μόνο αγόρια είτε μόνο κορίτσια. Αν η σύσταση του τμήματος δεν επιτρέπει ακριβή χωρισμό είναι προτιμότερο να βρεθούν σε κάποιες ομάδες λιγότερα αγόρια/κορίτσια π.χ. 4 ή 5.

Η/ο εκπαιδευτικός εξηγεί στα παιδιά ότι κάθε ομάδα των 6 θα χωριστεί σε δύο υπο-ομάδες των 3 (η ομάδα των 5 σε 2+3, των 4 σε 2+2 κ.ο.κ.), καθώς στη συνέχεια αυτής της δραστηριότητας, στο επόμενο μάθημα, θα χωριστούν οι εξάδες στα δύο και θα ενωθούν με άλλες τριάδες, ώστε να σχηματίσουν ομάδες των έξι, ανάμικτες από αγόρια και κορίτσια που θα συζητήσουν τα ίδια θέματα. Από την κάθε τριάδα ορίζεται ένα άτομο ως **εκπρόσωπος**, το οποίο έχει ως ευθύνη **να κρατά σημειώσεις (βασικά σημεία)** από τις απαντήσεις και συζητήσεις τους, διότι θα χρειαστεί να τα μεταφέρει σε άλλη ομάδα την επόμενη φορά.

Η/ο εκπαιδευτικός καλεί τους/τις δύο εκπροσώπους από την κάθε ομάδα να παραλάβουν το χαρτί με τις ερωτήσεις τους. Τα κορίτσια παίρνουν τις ερωτήσεις προς τα κορίτσια (Φύλλο Εργασίας 2α) και τα αγόρια εκείνες προς τα αγόρια (Φύλλο Εργασίας 2β).

Οι ερωτώμενοι/ες καλούνται να απαντήσουν στις ερωτήσεις με τη σειρά που αναφέρονται στο χαρτί. Ο/Η εκπαιδευτικός επισημαίνει ότι είναι εξαιρετικά σημαντικό να απαντήσουν με ειλικρίνεια όλες και όλοι. Τις/τους ενημερώνει ότι συνολικά έχουν στη διάθεσή τους 30 λεπτά για να απαντήσουν σε όλες τις ερωτήσεις. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να συνεργαστούν εντατικά και να αφιερώσουν κατά μέσο όρο περίπου 3 λεπτά σε κάθε ερώτηση. Ζητά από τους εκπροσώπους να κρατούν σημειώσεις σε ένα τετράδιό τους, με τρόπο ώστε να τα θυμούνται για να μπορούν να τα μεταφέρουν και σε διάστημα δύο εβδομάδων από σήμερα.

Οι ερωτήσεις είναι οι ακόλουθες:

## Φύλλο Εργασίας 2α: Η ώρα της αλήθειας

### Ερωτήσεις προς τα κορίτσια:

1. Σου αρέσει να βλέπεις έναν άντρα να εκφράζει (λεκτικά) την αγάπη του σε φίλες/ους του; Αιτιολόγησε την απάντησή σου.
2. Αν σου πω τις λέξεις «ηγέτης κράτους», μπορείς να μου περιγράψεις το προφίλ του ανθρώπου που βρίσκεται πίσω από αυτό;  
Θεωρείς ότι το φύλο συνδέεται με την ηγετική ικανότητα;
3. Σε ένα υποθετικό σενάριο, όπου σε 20 χρόνια από σήμερα θα έχεις κάνει δική σου οικογένεια με παιδιά, πώς σκέφτεσαι την καθημερινότητά σου; (Περιγράψε τη ροή μίας ημέρας, αναφέροντας ποσοστά του 24ωρου για τους βασικούς τομείς δραστηριότητάς σου, περιλαμβάνοντας τον ύπνο.)
4. Σου έχει περάσει ποτέ από το μυαλό ότι έχεις την επιλογή να μην κάνεις παιδιά;  
Αν ναι, πώς νιώθεις για αυτό;  
Πώς πιστεύεις ότι θα νιώσει ο περίγυρός σου αν ανακοινώσεις ότι σκέφτεσαι να μην κάνεις παιδιά;
5. Πιστεύεις ότι μια γυναίκα μπορεί να έχει ταυτόχρονα επιτυχημένη οικογένεια και επιτυχημένη καριέρα;  
Αιτιολόγησε την απάντησή σου.
6. Πιστεύεις ότι τα κορίτσια έχουν μειωμένη ικανότητα στις θετικές επιστήμες (φυσική, μαθηματικά κ.λπ.) σε σχέση με τα αγόρια;
7. Αν σου πω τη λέξη «γυναικουλίστικα», τι σκέφτεσαι;
8. Υπήρξε φορά που ήθελες να δείξεις το ερωτικό σου ενδιαφέρον για ένα αγόρι, αλλά δεν τόλμησες γιατί φοβήθηκες μην παρεξηγηθείς, αφού η κυρίαρχη αντίληψη είναι ότι ο «κυνηγός» είναι ο άντρας;
9. Έχεις βρεθεί ποτέ σε θέση να υποχρεωθείς να φερθείς με τρόπο διαφορετικό από αυτόν που θα ήθελες, επειδή νιώθεις ότι αυτό είναι το κοινωνικά αποδεκτό και αναμενόμενο από εσένα επειδή είσαι γυναίκα;  
Θα ήθελες να αλλάξει κάτι ως προς αυτό;

## Φύλλο Εργασίας 2β: Η ώρα της αλήθειας

### Ερωτήσεις προς τα αγόρια:

1. Πώς πιστεύεις ότι νιώθει ένα μέσο αγόρι όταν δεν είναι ικανό
  - i. στα αθλήματα;
  - ii. στα φιλολογικά μαθήματα;
  - iii. στα καλλιτεχνικά – εικαστικά;Αιτιολόγησε την απάντησή σου.
2. Αν σου πω τις λέξεις «ηγέτης κράτους», μπορείς να μου περιγράψεις το προφίλ του ανθρώπου που βρίσκεται πίσω από αυτό; Θεωρείς ότι το φύλο συνδέεται με την ηγετική ικανότητα;
3. Σε ένα υποθετικό σενάριο, όπου σε 20 χρόνια από σήμερα θα έχεις κάνει δική σου οικογένεια με παιδιά, πώς σκέφτεσαι την καθημερινότητά σου; (Περιγράψε τη ροή μίας ημέρας, αναφέροντας ποσοστά του 24ωρου για τους βασικούς τομείς δραστηριότητάς σου, περιλαμβάνοντας τον ύπνο.)
4. Όταν ρεύεται ένα αγόρι δυνατά μπροστά σου ενοχλείσαι και κάνεις αρνητικές σκέψεις για αυτόν; Όταν ρεύεται ένα κορίτσι δυνατά μπροστά σου ενοχλείσαι και κάνεις αρνητικές σκέψεις για αυτήν; Αιτιολόγησε την απάντησή σου.
5. Θα ήθελες να μην θεωρείται γενικά ότι τα αγόρια πρέπει να κάνουν το πρώτο βήμα όταν τους αρέσει μια κοπέλα; Γιατί;
6. Πιστεύεις ότι τα κορίτσια έχουν μειωμένη ικανότητα στις θετικές επιστήμες (φυσική, μαθηματικά κ.λπ.) σε σχέση με τα αγόρια; Αιτιολόγησε την απάντησή σου.
7. Οι γυναίκες που επιλέγουν να σπουδάσουν μηχανική είναι λίγες. Γιατί πιστεύεις ότι συμβαίνει αυτό;
8. Νιώθεις άνετα να εκφράζεις συναισθήματα στοργής μπροστά σε τρίτους ή συνήθως το αποφεύγεις; Αιτιολόγησε την απάντησή σου.
9. Έχεις βρεθεί ποτέ σε θέση να υποχρεωθείς να φερθείς με τρόπο διαφορετικό από αυτόν που θα ήθελες, επειδή νιώθεις ότι αυτό είναι το κοινωνικά αποδεκτό και αναμενόμενο από εσένα επειδή είσαι άντρας; Θα ήθελες να αλλάξει κάτι ως προς αυτό;

Η ώρα εξαντλείται με τις συζητήσεις σε ομάδες. Αν κάποια ομάδα δεν πρόλαβε να απαντήσει σε όλες τις ερωτήσεις, αναλαμβάνει να συνεχίσει και να ολοκληρώσει τη συζήτηση σε χρόνο που θα συμφωνήσουν τα μέλη της και πάντως πριν το επόμενο μάθημα. Η/Ο εκπαιδευτικός ανακοινώνει στα παιδιά σε ποια ομάδα θα βρίσκονται την επόμενη φορά. Τους υπενθυμίζει ότι θα χρειαστεί να έχουν οπωσδήποτε μαζί τους τα φύλλα εργασίας που χρησιμοποίησαν σήμερα.

## Διδακτική Ενότητα 3

### Στερεότυπα: Τι λένε οι «άλλοι/ες»;

Διάρκεια: 2 διδακτικές ώρες

**Στόχος:** Ο αναστοχασμός σχετικά με την ατομική σχέση των μαθητών/τριών με τα στερεότυπα φύλου και η κατανόηση της οπτικής και της θέσης του «άλλου» ως προς αυτά.

Στην διδακτική αυτή ενότητα τα παιδιά συνεχίζουν να συζητούν για τα ίδια συνδεόμενα με στερεότυπα θέματα, όμως αυτή τη φορά με συμμαθητές/τριες του άλλου φύλου. Επιδιώκεται να μπορέσουν να μπου στη θέση του «άλλου» και να αντιληφθούν τη δική του/της οπτική και παράλληλα να συνειδητοποιήσουν πώς τα στερεότυπα μπορεί να μας εγκλωβίζουν σε συμπεριφορές ή επιλογές που μας ταλαιπωρούν.

#### 1η διδακτική ώρα:

#### **Εργασία σε ομάδες:**

Τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες. Κάθε τριάδα μιας ομάδας από την προηγούμενη διδακτική ενότητα συναντά την τριάδα μιας άλλης και δημιουργούν μια εξάδα αποτελούμενη από αγόρια και κορίτσια.

Η/Ο εκπαιδευτικός ζητά να έχουν μπροστά τους τα φύλλα εργασίας από την προηγούμενη φορά ( 1 για κάθε τριάδα) και τις σημειώσεις που κράτησε ο/η εκπρόσωπος της κάθε ομάδας. Στόχος είναι κάθε τριάδα να παρουσιάσει τις ερωτήσεις και τις απαντήσεις-τοποθετήσεις της, όσο πιο συνοπτικά γίνεται, όπως αυτές συζητήθηκαν στο προηγούμενο μάθημα. Η άλλη τριάδα θα ακούσει με προσοχή και θα τοποθετηθεί πάνω σε κάθε ένα από τα ερωτήματα που παρουσιάστηκαν, με στόχο να αναπτυχθεί διάλογος μεταξύ των μελών της ομάδας. Σε αυτό το μάθημα θα συζητήσουν μόνο τις ερωτήσεις 1 έως 8. Την 9 θα την αφήσουν για το επόμενο μάθημα. Ειδικά για τις ερωτήσεις 2, 3 και 6, οι οποίες είναι κοινές για αγόρια και κορίτσια, θα δώσουν οι ομάδες τις απαντήσεις τους ταυτόχρονα και στη συνέχεια θα σχολιάσουν αμφίπλευρα. Έτσι, θα γίνει μια ανταλλαγή απόψεων και οπτικής μεταξύ αγοριών και κοριτσιών.

Ο/Η εκπαιδευτικός εξηγεί ότι και το επόμενο μάθημα θα αφιερωθεί στο ίδιο θέμα. Θα δουλέψουν στις ίδιες ομάδες που βρίσκονται τώρα, και την άλλη φορά θα παρουσιάσει τις θέσεις της η τριάδα που δεν παρουσίασε σήμερα. Ενημερώνει ότι τα παιδιά έχουν στη διάθεσή τους ολόκληρη τη διδακτική ώρα για να συζητήσουν, όμως επειδή θα πρέπει κάποια στιγμή να γράψουν μια εργασία για τις συζητήσεις αυτές, καλό είναι να κρατούν σημειώσεις. Για τον σκοπό αυτό η/ο εκπρόσωπος της κάθε ομάδας θα σημειώσει συμπληρωματικές παρατηρήσεις με βάση όσα σχολίασαν τα μέλη της άλλης τριάδας, καθώς θα πρέπει να αποτυπώνονται οι απόψεις όλων.

Ρίχνουν κλήρο σχετικά με το ποια τριάδα θα ξεκινήσει (τα κορίτσια ή τα αγόρια). Η τριάδα έχει 15 λεπτά για να παρουσιάσει τη θέση της. Στη συνέχεια θα ξεκινήσει διάλογος. Αν

κάποια ομάδα δεν προλάβει να συζητήσει σε όλες τις ερωτήσεις πριν το τέλος του μαθήματος, αναλαμβάνει να συνεχίσει και να ολοκληρώσει τη συζήτηση σε χρόνο που θα συμφωνήσουν τα μέλη της και πάντως πριν το επόμενο μάθημα.

### 2η διδακτική ώρα:

#### **Εργασία σε ομάδες:**

Επαναλαμβάνεται ακριβώς ό,τι έγινε στο προηγούμενο μάθημα, μόνο που τώρα παρουσιάζει η δεύτερη τριάδα και σχολιάζει η πρώτη. Και πάλι κρατούν σημειώσεις οι εκπρόσωποι.

Τα παιδιά έχουν στη διάθεσή τους συνολικά 35 λεπτά για παρουσίαση και συζήτηση.

Μόλις συμπληρωθούν τα 35 λεπτά ο/η εκπαιδευτικός ζητά από τα παιδιά

- να δηλώσουν αν εντόπισαν διαφορές ανάμεσα στις συζητήσεις που έκαναν με παιδιά του ίδιου φύλου και με παιδιά του άλλου φύλου και ποιες ήταν αυτές.

### Εργασία για το σπίτι:

Η/Ο εκπαιδευτικός μοιράζει στα παιδιά το **Φύλλο Εργασίας 3**, το οποίο πρέπει να συμπληρώσουν ατομικά στο σπίτι και να το παραδώσουν την επόμενη φορά, δηλ. σε διάστημα μιας εβδομάδας.

#### **Φύλλο Εργασίας 3: Στερεότυπα γύρω μου**

1. Ανάφερε ένα στερεότυπο φύλου, με το οποίο μεγάλωσες (διαφορετικό από τα 3 παραδείγματα που δείξαμε μέσα από εικόνες στην τάξη).
2. Γράψε μία επιλογή που έκανες ή μία συμπεριφορά ή άποψη που έχεις υιοθετήσει, η οποία είναι επηρεασμένη από στερεότυπα φύλου.
3. Ανάφερε ένα στερεότυπο φύλου, που γενικά υπάρχει στη σημερινή κοινωνία, από το οποίο εσύ δεν επηρεάζεσαι.
4. Τι ρόλο πιστεύεις ότι παίζουν τα στερεότυπα φύλου στη ζωή των ανθρώπων;
5. Πώς επηρεάζουν τα στερεότυπα φύλου την κοινωνία;
6. Πώς διαχέονται τα στερεότυπα φύλου;
7. Τι θα μπορούσε να καταπολεμήσει τα στερεότυπα φύλου;
8. Πώς μπορείς εσύ να αλλάξεις τη στάση σου ώστε να συμβάλεις στην άρση των στερεοτύπων φύλου;



## Διδακτική Ενότητα 4

### Σtereότυπα: Η διάδοσή τους και η επιρροή τους στον άνθρωπο και στην κοινωνία

Διάρκεια: 1 διδακτική ώρα

**Στόχος:** Η κατανόηση α) της επιρροής των στερεοτύπων φύλου στα άτομα και στις κοινωνίες, β) του τρόπου διάχυσής τους. Η αναζήτηση τρόπων αναγνώρισης των στερεοτύπων φύλου και περιορισμού της αρνητικής τους επίδρασης.

**Μέσα:** Διαδραστικός πίνακας ή υπολογιστής συνδεδεμένος σε προβολέα (projector).

Ο/Η εκπαιδευτικός ζητά από τους/τις μαθητές/τριες να έχουν μπροστά τους το **Φύλλο Εργασίας 3**, με τις απαντήσεις τους. Τους εξηγεί ότι θα προβάλει στην τάξη μία παρουσίαση, η οποία απαντά σε κάποια από τα θέματα που περιλαμβάνονται στην εργασία που δούλεψαν στο σπίτι.

Προσοχή: Στις διαφάνειες (slides) της παρουσίασης, όπου αναφέρεται μόνη της μια ερώτηση (δηλ. στις 2 και 4), ο/η εκπαιδευτικός απευθύνει την ερώτηση στις/στους μαθήτριες/τες και περιμένει να ακούσει τις απαντήσεις τους πριν να προβάλει την απάντηση στη διαφάνεια που ακολουθεί.

Προβάλλεται η ακόλουθη παρουσίαση:

Σtereότυπα φύλου



Έλα στη θέση μου!

Σεβαστή-Σοφία Ανθοπούλου

## Ερώτηση:

Πώς καθορίζουν τα στερεότυπα φύλου την πορεία μας;

---



Δίνεται στους/στις μαθητές/τριες η ευκαιρία να απαντήσουν πριν προβληθεί η επόμενη διαφάνεια με την απάντηση.

## Πώς καθορίζουν τα στερεότυπα φύλου την πορεία μας;

---

Τα στερεότυπα φύλου καθορίζουν τις πεποιθήσεις

➤ για τα χαρακτηριστικά

➤ για τις ικανότητες

που πρέπει να έχει ο άνδρας και η γυναίκα.

- Επηρεάζουν τις προσδοκίες της κοινωνίας από τους άντρες και τις γυναίκες.
- Επηρεάζουν ήδη από μικρή ηλικία την αυτό-εικόνα των κοριτσιών και των αγοριών και συνεπώς τη συμπεριφορά και τους ρόλους που αυτά θα υιοθετήσουν.



## Ερώτηση:

### Πώς διαχέονται τα στερεότυπα φύλου;

---



Δίνεται στις/στους μαθήτριες/τες η ευκαιρία να απαντήσουν πριν προβληθεί η επόμενη διαφάνεια.



### Πώς διαχέονται τα στερεότυπα φύλου;

---

Τα στερεότυπα φύλου καλλιεργούνται ήδη από μικρή ηλικία μέσω

- της αλληλεπίδρασης με τον περίγυρο των παιδιών (γονέων/κηδεμόνων κ.ά. συγγενών, φίλων (συνομήλικων και κοινωνικού κύκλου οικογένειας), εκπαιδευτικών, παιδαγωγών, προπονητών κ.ά.)
- των ΜΜΕ
- των μέσων κοινωνικής δικτύωσης
- διαφημιστικών μηνυμάτων (σε μέσα ή σε αφίσες, π.χ. στον δρόμο κ.λπ.)
- βιβλίων (από παραμύθια και σχολικά βιβλία μέχρι κόμικς και λογοτεχνία κ.ά.)
- της μόδας
- της μουσικής
- της τέχνης (ζωγραφική, θέατρο, σινεμά, τηλεοπτικές σειρές, ποίηση, κ.ά.)
- της αγοράς (παιχνίδια, ρούχα, "gadgets", καλλυντικά κ.λπ.)
- του διαδικτύου γενικά

## Γιατί δημιουργούνται τα στερεότυπα φύλου;

---

Τα στερεότυπα προκύπτουν από την ανάγκη του ανθρώπου να κατανοήσει την κοινωνική πραγματικότητα που τον περιβάλλει, ιδιαίτερα τα άγνωστα ή ξένα προς τον ίδιο στοιχεία της, που τον φοβίζουν. Για τον σκοπό αυτό ο άνθρωπος απλοποιεί ή διαστρεβλώνει αυτήν την πραγματικότητα.




## Τα στερεότυπα φύλου...

---

- ταλαιπωρούν και εγκλωβίζουν γυναίκες και άντρες
  - συντηρούν και ενισχύουν τις ανισότητες φύλου
  - σε σημαντικό βαθμό ευθύνονται για το ότι τα άτομα που βιώνουν σε βάρος τους ανισότητες, τις ανέχονται χωρίς να αντιδρούν
  - σε σημαντικό βαθμό ευθύνονται για υποσυνείδητες εκδηλώσεις συμπεριφοράς έμφυλων διακρίσεων
- ΒΛΑΠΤΟΥΝ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ.**

## Ο κόσμος...

- δεν είναι άσπρος ή μάυρος, μπλε ή ροζ
- είναι πολύχρωμος και μας χωρά όλες και όλους, όπως είμαστε.

(Την παρουσίαση τη βρίσκετε είτε συνημμένη είτε στον εξής σύνδεσμο:  Στερεότυπα\_Έλα στη Θέση μου!.pdf)

Στη συνέχεια ο/η εκπαιδευτικός καλεί τα παιδιά να ανατρέξουν στις απαντήσεις που είχαν δώσει στις ερωτήσεις 4, 5 και 6 του Φύλλου Εργασίας 3 που συμπλήρωσαν στο σπίτι, και σε περίπτωση που τα ίδια έγραψαν κάτι περισσότερο ή κάτι διαφορετικό, να το μοιραστούν, αν θέλουν με την τάξη.

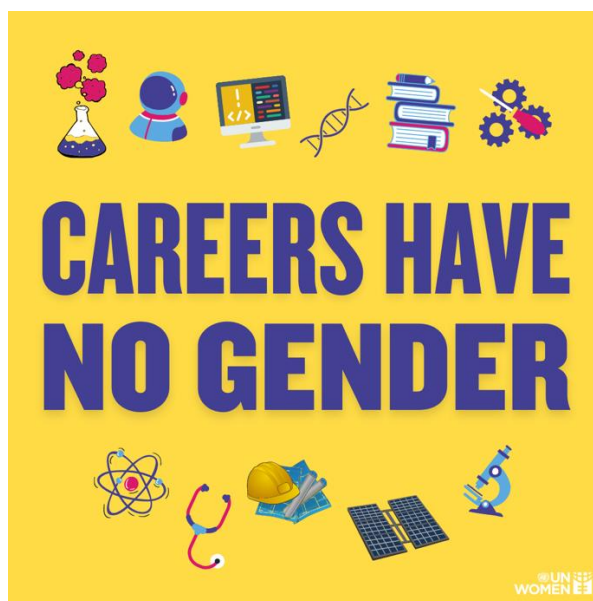
Κατόπιν, η/ο εκπαιδευτικός απευθύνει στα παιδιά μία μία τις ερωτήσεις 7 και 8 του **Φύλλου Εργασίας 3**:

- Τι θα μπορούσε να καταπολεμήσει τα στερεότυπα φύλου;
- Πώς μπορείς εσύ να αλλάξεις τη στάση σου ώστε να συμβάλεις στην άρση των στερεοτύπων φύλου;

Οι μαθητές/τριες μοιράζονται μέσα στην τάξη τις απαντήσεις που έδωσαν και αναπτύσσεται συζήτηση σχετικά με το πώς θα μπορούσαν τα παιδιά να προσπαθήσουν να είναι πιο έτοιμα να αναγνωρίσουν στερεότυπα και να περιορίσουν την επιρροή τους στις δικές τους στάσεις και συμπεριφορές που αφορούν στον εαυτό τους, αλλά και στις προσδοκίες και πεποιθήσεις τους για τους άλλους.

Η διακίνηση θετικών μηνυμάτων που καταρρίπτουν στερεότυπα τόσο προφορικά όσο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι ένα ισχυρό όπλο στον αγώνα για την καταπολέμηση των στερεοτύπων και ανισοτήτων φύλου. Η/ο εκπαιδευτικός προβάλλει τις ακόλουθες εικόνες<sup>3</sup>:

<sup>3</sup> Οι εικόνες είναι διαθέσιμες [εδώ](#) σε παρουσίαση Power Point, ώστε αν θέλει να τις προβάλλει η/ο εκπαιδευτικός.



Αφίσες με μηνύματα κατά των στερεοτύπων από τον ΟΗΕ (UN WOMEN)

## Διδακτική Ενότητα 5

### Τι ισχύει για τη γυναίκα στην Ελλάδα σήμερα;

Διάρκεια: 1 διδακτική ώρα

**Στόχος:** Να ενημερωθούν οι μαθήτριες και οι μαθητές σχετικά με τις υφιστάμενες ανισότητες φύλου στην Ελλάδα, να προσεγγίσουν το ζήτημα των ανισοτήτων με ενσυναίσθηση και να αναλογιστούν την ευθύνη τους ως πολίτες μιας δημοκρατικής κοινωνίας.

**Μέσα:** Διαδραστικός πίνακας ή υπολογιστής συνδεδεμένος σε προβολέα (projector).



Ο/Η εκπαιδευτικός, συνοψίζοντας τα συμπεράσματα των μέχρι τώρα συζητήσεων αναφέρει στα παιδιά ότι είδαμε πως τα στερεότυπα επηρεάζουν αρνητικά τη συμπεριφορά και εντέλει τον τρόπο ζωής τόσο των γυναικών όσο και των αντρών. Τα στερεότυπα συνδέονται στενά με τις ανισότητες φύλου, που υπάρχουν σήμερα ακόμα και σε χώρες δημοκρατικές σαν τη δική μας. Δυστυχώς, τα στερεότυπα αυτά, συνδυαζόμενα με κοινωνικά κάταλοιπα του παρελθόντος συνθέτουν σήμερα, ένα περιβάλλον αφιλόξενο για τη γυναίκα στην οικονομική, την κοινωνική, την πολιτική, αλλά ακόμη και στην ιδιωτική της ζωή. Τις λεπτομέρειες αυτών των ανισοτήτων, όπως αυτές έχουν μετρηθεί από έγκυρους φορείς, θα συζητήσουμε σήμερα. Τα ενημερώνει ότι θα τους δείξει στοιχεία, χωρίς να μπου σε πολύ μεγάλο βαθμό ανάλυσης, όμως θα τους στείλει τα σχετικά αρχεία, ώστε αν ενδιαφέρονται, να δουν τα στοιχεία λεπτομερέστερα.

Ξεκινά να παρουσιάζει τα δεδομένα του **Δείκτη Ισότητας Φύλων 2020 για την Ελλάδα<sup>4</sup> (Φύλλο Δεδομένων 2)**. Προβάλλει μία μία της σελίδες του Φύλλου Δεδομένων 2, το οποίο έχει δημιουργηθεί από το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων, που αποτελεί τον επίσημο και αναγνωρισμένο από την Ε.Ε. φορέα συγκριτικής μελέτης και μέτρησης των θεμάτων ισότητας φύλου στην Ευρώπη.

#### **Σελ.1:**

Προβάλλοντας την 1<sup>η</sup> σελ. η/ο εκπαιδευτικός εξηγεί στα παιδιά ότι ο Δείκτης χρησιμοποιεί μια κλίμακα από το 1 έως το 100, όπου το 1 αντιστοιχεί στην πλήρη ανισότητα και το 100 στην πλήρη ισότητα. Οι βαθμολογίες βασίζονται στις διαφορές μεταξύ γυναικών και ανδρών και στα επίπεδα επιδόσεων σε έξι βασικούς τομείς: εργασία (ποσοστά και κατανομή απασχόλησης), χρήματα (εισόδημα και σύγκριση αμοιβών), γνώσεις (σπουδές), χρόνος (φροντίδα μελών οικογένειας/οικείων, νοικοκυριό, κοινωνικές δραστηριότητες) εξουσία (συμμετοχή στην πολιτική, σε Διοικητικά Συμβούλια μεγάλων εταιρειών κ.λπ.) και υγεία, καθώς και στους υποτομείς τους. Βάσει των μετρήσεων του EIGE (European Institute for Gender Equality) εκτιμάται ότι η Ε.Ε., με μέση επίδοση στον δείκτη ισότητας 67,9%, απέχει 60 χρόνια από την επίτευξη της πλήρους ισότητας φύλων. **Η Ελλάδα βρίσκεται τα τελευταία 10 χρόνια σταθερά στην τελευταία θέση της Ε.Ε. στα θέματα ισότητας φύλου.** Η βαθμολογία της είναι 52.2 στα 100, αμέσως κάτω από την Ουγγαρία (53%) και τη Ρουμανία (54,4%). Ο μέσος όρος της Ε.Ε. βρίσκεται στο 67,9%, ενώ την καλύτερη επίδοση έχει η Σουηδία (83,8%), ακολουθούμενη από τη Δανία (77,4%). Από τους τομείς που μετρούνται, η καλύτερη επίδοση της Ελλάδας είναι στην υγεία των γυναικών και η χειρότερη στη συμμετοχή στα κέντρα λήψης αποφάσεων.

Τη σελ. 2 προτείνεται να την προσπεράσει και να σταθεί στη **σελ. 3**, το περιεχόμενο της οποίας θα διαβάσει στους/στις μαθητές/τριες. Ομοίως, προτείνεται για λόγους διαχείρισης του χρόνου να παραλειφθεί η σελ. 4 και να προβληθεί η **σελ. 5**. Δεδομένα για τη βία κατά της γυναίκας δεν υπάρχουν, καθώς στην συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων δεν καταγράφονται. Ο/Η εκπαιδευτικός διαβάζει κατευθείαν το κομμάτι που βρίσκεται στη μέση της σελ. με τίτλο «Η βία με μια ματιά», καθώς και τη σημείωση που βρίσκεται αμέσως από κάτω και αναφέρεται στον COVID-19. Η σελ. 6 επίσης προτείνεται να παραλειφθεί.

---

<sup>4</sup> Συνήθως, εκδίδονται νέα δεδομένα για τον Δείκτη Ισότητας κάθε χρόνο τον Οκτώβριο, τα οποία διατίθενται εδώ: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2020/EL>.

Κρίνεται σκόπιμη η προβολή και του **Φύλλου Δεδομένων 3**, δηλαδή του **Δείκτη Ισότητας Φύλων 2019 για την Ελλάδα**, καθώς η αφηγηματική παράθεση των αποτελεσμάτων εκεί είναι πιθανό να γίνει ευκολότερα κατανοητή από τους/τις μαθητές/τριες και παράλληλα τα στοιχεία που περιλαμβάνει είναι πρόσφατα και συνεπώς δεν έχουν διαφοροποιηθεί σημαντικά σε σχέση με σήμερα. Προτείνεται η/ο εκπαιδευτικός να προβάλει κατευθείαν τη **σελ. 3**, παρακάμπτοντας τις προηγούμενες και να διαβάσει δυνατά στους/στις μαθητές/τριες τις ενότητες «Χρόνος» και «Εξουσία».

Σε όλη τη διάρκεια της προβολής των δεδομένων, ο/η εκπαιδευτικός δεν αφήνει περιθώριο για σχόλια, καθώς αυτά θα γίνουν τώρα με τη μορφή ομαδικής συζήτησης στην τάξη.

Η/Ο εκπαιδευτικός ρωτά τα παιδιά:

*[Με πλάγια γραφή σημειώνονται προτεινόμενα βασικά σημεία απάντησης- συζήτησης.]*

- Όπως βιώνετε την καθημερινότητα στη χώρα μας και με βάση όσα ακούτε και βλέπετε γύρω σας, γνωρίζατε ή μπορούσατε να φανταστείτε ότι η Ελλάδα υστερεί τόσο σε σχέση με τις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες στο θέμα της ισότητας φύλων;  
*[Οι διακρίσεις και οι ανισότητες έχουν σχεδόν γίνει αποδεκτές ως «κανονικότητα» τόσο από τις γυναίκες όσο και από τους άντρες. Συμβαίνουν σιωπηλά και τα άτομα που τις υπόκεινται απλά προσπαθούν να τις αντιμετωπίσουν υιοθετώντας ρόλους και συμπεριφορές που τα επιβαρύνουν και τα αδικούν.]*
- Στην Ελλάδα ζούμε με τις ανισότητες αυτές σιωπηλά. Είναι σαν να τις έχουμε αποδεχθεί. Γιατί πιστεύετε ότι συμβαίνει αυτό;  
*[Απάντηση: στερεότυπα, πολύ αργή μετάβαση από τις νοοτροπίες και συμπεριφορές που ίσχυαν παλαιότερα, όταν η γυναίκα δεν συμμετείχε στον δημόσιο βίο, έλλειμμα παιδείας και ενημέρωσης των πολιτών, έλλειμμα δημοκρατίας (παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων), έλλειμμα πολιτικών ισότητας, έλλειμμα στην καταγραφή και παρακολούθηση της κατάστασης κ.ά.]*
- Θεωρείτε δίκαιο να είναι τόσο σημαντικά θέματα και τόσο σημαντικοί τομείς της καθημερινής ζωής διαμορφωμένα σε βάρος της γυναίκας;

*Απευθύνεται μόνο στα αγόρια:*

- Πώς νιώθετε για τα κορίτσια (τις συμμαθήτριες, τις φίλες, τις αδελφές, τις ξαδέλφες, τις μαμάδες σας κλ.π.) τώρα που μάθατε τις διακρίσεις που πρόκειται να ζήσουν μόλις βγουν στην κοινωνία και στην αγορά εργασίας / ή που ζουν ήδη οι πιο μεγάλες;  
*[συζήτηση για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δικαιοσύνη, τη δημοκρατία..]*

*Απευθύνεται μόνο στα κορίτσια:*

- Πώς νιώθετε τώρα που μάθατε τις διακρίσεις που υπόκεινται οι γυναίκες σήμερα και που θα αντιμετωπίσετε κι εσείς, αν δεν αλλάξουν τα πράγματα;  
*[πρέπει να φροντίσουν να ενημερωθούν από οργανώσεις που δραστηριοποιούνται έγκυρα σε αυτόν τον τομέα για τα δικαιώματά τους, για το θεσμικό πλαίσιο που τις προστατεύει, για μηχανισμούς στήριξης και κυρίως να μην εγκλωβίζονται σε στερεότυπα και να λάβουν αποφάσεις για το πώς θέλουν να ζουν τη ζωή τους και το πώς θα συμμετάσχουν στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική ζωή ισότιμα και με βάση τις δικές τους συνειδητές επιλογές]*

*Απευθύνεται σε όλες/ους:*

- Ποιος θεωρείτε ότι έχει ευθύνη για την αλλαγή αυτής της κατάστασης;  
*[Απάντηση: Η πολιτεία, μέσω θέσπισης νόμων, παρακολούθησης της εφαρμογής τους, δημιουργίας υποστηρικτικών μηχανισμών, δομών και πλαισίων και ενημέρωσης του συνόλου]*

του πληθυσμού. Έχει όμως ευθύνη και κάθε πολίτης. Πρέπει άντρες και γυναίκες μαζί να δραστηριοποιηθούν για να διασφαλίσουν τα δικαιώματα των γυναικών και να πάψουν να υιοθετούν και να αναπαράγουν τα στερεότυπα.]

Ο/Η εκπαιδευτικός θυμίζει στα παιδιά ότι στο επόμενο μάθημα πρέπει να έχουν μαζί τους το **Φύλλο Εργασίας 1**, όπως το είχαν συμπληρώσει στο ξεκίνημα του προγράμματος.

Παράλληλα η/ο ίδια/ος η/ο εκπαιδευτικός φροντίζει να έχει την επόμενη φορά στο μάθημα τις σημειώσεις που είχε κρατήσει από τη συζήτηση που είχε γίνει στη διάρκεια του 1<sup>ου</sup> μαθήματος, αμέσως μετά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

## Διδακτική Ενότητα 6

### Οι επιλογές και τα όνειρά μου (Μέρος Β')

Διάρκεια: 1 διδακτική ώρα

**Στόχος:** Αναστοχασμός - αυτοαξιολόγηση: να αναλογιστούν τα παιδιά αν χρειάζεται να αναθεωρήσουν, απόψεις, στάσεις, επιλογές ή συμπεριφορές τους που συνδέονται με το φύλο (το δικό τους ή των άλλων). Η ενότητα αυτή αποτελεί συνέχεια της πρώτης και είναι μέρος της αξιολόγησης του συγκεκριμένου προγράμματος.

Μετά την ολοκλήρωση των εργαστηρίων δεξιοτήτων «Έλα στη θέση μου!» τα παιδιά είναι δυνατό να ξανασκεφτούν κάποιες απόψεις ή επιλογές τους. Κάθε παιδί δουλεύει μόνο του έχοντας μπροστά του το **Φύλλο Εργασίας 1**, όπως το είχε συμπληρώσει στη διάρκεια της 1<sup>ης</sup> διδακτικής ενότητας. Ο/Η εκπαιδευτικός τους ζητά να διαβάσουν τις απαντήσεις τους και να σκεφτούν αν θα ήθελαν να αλλάξουν, να αναδιατυπώσουν ή να προσθέσουν/αφαιρέσουν κάτι, τώρα που είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν για τα στερεότυπα και να ενημερωθούν για τις ανισότητες σε βάρος των γυναικών.

Στόχος είναι να σκεφτούν αν οι επιθυμίες, τα όνειρα και οι επιλογές τους για μικρά αλλά και για μεγάλα πράγματα αντικατοπτρίζουν αυτό που πραγματικά θέλουν ή αυτό που προσδοκείται από τον περίγυρό τους ακριβώς επειδή είναι αγόρια ή κορίτσια, δηλ. λόγω του βιολογικού τους φύλου. Τους ενημερώνει ότι έχουν στη διάθεσή τους 10 λεπτά για να δουλέψουν:

#### Φύλλο Εργασίας 1: Εγώ και οι επιλογές μου

**Συμπλήρωσε τις προτάσεις που ακολουθούν**

1. Στα 40 μου χρόνια φαντάζομαι τον εαυτό μου να είναι.....
2. Από άποψη επαγγελματική αυτό που θέλω να κάνω στη ζωή μου είναι.....



Κατόπιν, ζητά από τα παιδιά να επιλέξουν μία συμμαθήτρια ή έναν συμμαθητή τους και να μπουν σε ζευγάρια όπου θα περιγράψουν ο ένας/ η μία στον/ην άλλο/η τις αλλαγές που έκαναν και τον λόγο για τον οποίο τις έκαναν. Τα παιδιά έχουν 10 λεπτά χρόνο για να το κάνουν αυτό.

Στη συνέχεια κάθε ζευγάρι θα ανακοινώσει στην τάξη μια φράση που θα αποτελεί το συμπέρασμα της συζήτησης που έκαναν.

Καθώς η/ο εκπαιδευτικός ακούει τις τοποθετήσεις των παιδιών, διασταυρώνει με τα όσα είχε σημειώσει στο 1<sup>ο</sup> μάθημα , ώστε αν χρειαστεί να κάνει παρατηρήσεις σχετικά με ενδεχόμενες μετατοπίσεις στις θέσεις των παιδιών ή σχετικά με ομοιότητες που παρατηρεί ανάμεσα στις αρχικές απαντήσεις/παρατηρήσεις τους και στις σημερινές.

## ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ / ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

European Commission (2020), Justice and fundamental rights, *Gender equality*. Τελευταία ανάκτηση στις 9/6/21 εδώ:

<https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality>

European Institute for Gender Equality (2020), *Gender Equality Index 2020: Digitalization and the future of work*. Τελευταία ανάκτηση στις 9/6/21 εδώ:

<https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2020-digitalisation-and-future-work>

European Institute for Gender Equality (2020), *Gender Equality Index 2020: Greece, Factsheet*.

Τελευταία ανάκτηση στις 9/6/21 εδώ: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/publications/EL>

European Institute for Gender Equality (2019), *Gender Equality Index 2019: Greece, Factsheet*.

Τελευταία ανάκτηση στις 9/6/21 εδώ: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/publications/EL>

Eurostat (2021), *Women in Science and Engineering, News item to mark the International Day of Women and Girls in Science, celebrated on 11 February*. Τελευταία ανάκτηση στις 9/6/21

εδώ: <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/-/edn-20210210-1>

Inter-Parliamentary Union; United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women (2021), *Women in Politics 2021*. Τελευταία ανάκτηση στις 9/6/21 εδώ:

<https://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2021/women-in-politics-2021-en.pdf?la=en&vs=1305>

Kite, M. E., Deaux, K., & Haines, E. L. (2008). *Gender stereotypes*. In F. L. Denmark & M. A. Paludi (Eds.), *Women's psychology. Psychology of women: A handbook of issues and theories* (p. 205–236). Praeger Publishers/Greenwood Publishing Group.